

ВИДИ АКТИВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ

Бойко І.В.,

*кандидатка юридичних наук,
доцентка кафедри адміністративного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

Бойко І.В. Види актів публічної адміністрації.

У науковій статті через дослідження природи актів публічної адміністрації здійснено розподіл їх на види, що представляє не лише теоретичний інтерес, а й має вельми практичне значення, адже дозволяє вирішити питання про застосування відповідного законодавства для прийняття того чи іншого виду актів органів виконавчої влади та місцевого самоврядування. Зазначено, що в науковій літературі спостерігаються різні підходи до тлумачення категорії «інструменти публічного адміністрування», яка останніми роками по суті замінила поняття «акти публічної адміністрації». Відмічено недоцільність впровадження цього терміну у вітчизняне правове поле з огляду на його неоднозначне трактування науковцями. Акти публічної адміністрації поділено на правові та фактичні (або технічні) дії. До першого виду віднесено політико-правові акти (урядові заяви, звернення, декларації, меморандуми), в яких відображаються основні наміри, положення щодо державної політики або спільної взаємодії, позиція стосовно тих чи інших важливих питань міжнародної або внутрідержавної діяльності; програмні та планувальні акти, які описують шляхи, методи і ресурси, необхідні для вирішення виявлених проблем щодо проведення державної політики, досягнення поставлених цілей розвитку у відповідній сфері (сферах) за результатами виконання запланованих взаємопов'язаних завдань і заходів; нормативно-правові акти, якими деталізуються положення законодавчих актів або встановлюється порядок реалізації суб'єктивних публічних прав та обов'язків особи; індивідуальні акти, до яких відносять адміністративні (зокрема і загальні адміністративні), процедурні рішення та дії, кадрові або службові, інші організаційно-розпорядчі акти як внутрішньої, так і зовнішньої спрямованості, адміністративні договори. Зроблено припущення про подвійну правову природу адміністративних договорів – вони можуть носити як індивідуальний характер, так і нормативно-правовий. До фактичних дій або технічних актів відносять ті, що супроводжують діяльність із публічного адміністрування, їх вчинення не тягне за собою юридичних наслідків для особи.

Ключові слова: акти публічної адміністрації, види актів публічної адміністрації, правові акти, фактичні дії або технічні акти, програмні документи, планувальні акти, нормативно-правові акти, індивідуальні акти.

Boiko I.V. Types of acts of public administration.

In the scientific article, through the study of the nature of acts of public administration, they are divided into types, which is not only of theoretical interest, but also of great practical importance, because it allows to resolve the issue of applying the relevant legislation for the adoption of one or another type of acts of the executive power and local self-government bodies. It is noted that in the scientific literature there are different approaches to the interpretation of the category «tools of public administration», which in recent years essentially replaced the concept of «acts of public administration». The impracticality of introducing this term into the domestic legal field was noted, given its ambiguous interpretation by scientists. Acts of public administration are divided into legal and actual (or technical) actions. The first type includes political and legal acts (government statements, appeals, declarations, memoranda), which reflect the main intentions, provisions regarding state policy or joint interaction, position regarding certain important issues of international or domestic activity; program and planning acts that describe the ways, methods and resources necessary to solve the identified problems regarding the implementation of state policy, the achievement of the set development goals in the relevant field (fields) based on the results of the implementation of planned interrelated tasks and activities; normative legal acts, which detail the provisions of legislative acts or establish the procedure for the implementation of subjective public rights and duties of a person; individual acts, which include administrative (in particular, general administrative), procedural decisions and actions, personnel or service, other organizational and administrative acts, both internal and external, administrative contracts. An assumption is made about the dual legal nature of administrative contracts - they can be

both individual and regulatory in nature. Actual or technical acts include those that accompany public administration activities, their execution does not entail legal consequences for a person.

Key words: acts of public administration, types of acts of public administration, legal acts, actual or technical actions, program documents, planning acts, regulatory and legal acts, individual acts.

Постановка проблеми. Однією з найбільш значимих для науки адміністративного права є категорія «акти публічної адміністрації». Через акти органи виконавчої влади та місцевого самоврядування здійснюють свій вольовий вплив на суспільні відносини. Вчення про акти публічної адміністрації нерозривно пов'язано з розвитком науки; погляди на види актів та їх значення змінюються в залежності від стану законодавчого регулювання та суспільно-політичних засад функціонування держави. Доктринальні положення, що стосуються розуміння сутності й характеристик актів публічної адміністрації та розподілу їх на види, мають значення для практичної діяльності, адже дозволяють правильно обрати правове регулювання для того чи іншого акта публічної адміністрації.

У науковій статті ми ставимо за **мету** дослідити природу актів публічної адміністрації, розподіливши їх на види, що дасть змогу відповісти на запитання, які правила застосовують до прийняття акта публічної адміністрації.

Стан опрацювання проблематики. Проблематика актів публічної адміністрації привертає увагу науковців. В юридичній літературі оприлюднені дослідження цього питання. Варто зазначити праці О. Музи [1], О. Мілієнко [2], В. Білої [3, 4, 5, 6], Б. Мельниченко [7], А. Калімбета, М. Сідора [8], О. Зими [9], Т. Карабін [10, 11].

Виклад основного матеріалу. Термін «акт» крім значення «дія, вчинок» [12] також у науці адміністративного права тлумачиться ширше – під ним розуміють не лише дії, а й рішення відповідного суб'єкта, що приймаються при здійсненні публічного адміністрування.

Останнім часом у наукових працях і навчальних документах правничих шкіл використовують термін «інструменти публічної адміністрації», який має німецьке запозичення. При цьому під інструментами публічного адміністрування розуміють як акти публічної адміністрації, так і видання таких актів, що ще називають формами публічного адміністрування.

У підручнику «Адміністративне право» за редакцією В. Галунька [13, с. 203–206] авторами узагальнено підходи до тлумачення інструментів публічного адміністрування і зазначено, що в науці спостерігаються два розуміння інструментів – вузьке і широке. Прихильники першого відносять до них нормативні акти, індивідуальні акти, адміністративні договори, акти-плани та акти-дії, а другі охоплюють форми публічного адміністрування (видання нормативно-правових актів, видання індивідуальних адміністративних актів, укладення адміністративних договорів, учинення інших юридично значущих дій, здійснення матеріально-технічних операцій); план як інструмент публічного адміністрування; фактичну дію як інструмент публічного адміністрування; методи публічного адміністрування (методи заохочення, переконання, методи адміністративного примусу: а) адміністративно-запобіжні заходи; б) заходи адміністративного припинення; в) адміністративні стягнення), адміністративно-правові режими, контроль (нагляд), електронне врядування.

Маємо ситуацію, за якої запозичення юридичної категорії з німецького права призвело до певної хаотичності в наукових поглядах, що не сприяє впорядкуванню знань в правовій науці.

Ми схилиємося до розуміння інструментів як актів публічної адміністрації, але не підтримуємо ідею запровадження такого терміну у вітчизняну науку, адже українська наука має свій аналог – акт публічної адміністрації.

Саме через такі акти органи виконавчої влади та місцевого самоврядування здійснюють вплив на розвиток правових відносин у публічному адмініструванні. Ознаками актів публічної адміністрації є їх прийняття в установленому порядку, юридичний або фактичний вплив на суспільні відносини; в них проявляється волевиявлення з боку суб'єктів, що здійснюють функції публічної адміністрації.

Розподіл актів на різновиди представляє не лише теоретичний інтерес, а й має важливе практичне значення. Визначення виду акта дозволяє публічній адміністрації зорієнтуватися у тому, які законодавчі акти мають бути застосовані при його прийнятті. Фізичні та юридичні особи (громадяни, суб'єкти господарювання, громадські організації) обиратимуть спосіб захисту порушених прав у залежності від виду акта, яким на їх думку, порушено права, свободи і законні інтереси. Для суду це питання теж є вкрай важливим, адже відповідь на нього дозволяє визначити правила, за якими здійснюватиметься судове провадження.

Поділимо акти публічної адміністрації на види за їх юридичною природою.

Основна частина – це **правові акти**. Вони найтісніше пов'язані з правом – уповноваження на їх прийняття, порядок прийняття, набуття чинності, оскарження, припинення дії регулюється законодавчими актами. Крім того, прийняття таких актів, як правило, тягне за собою настання юри-

дичних наслідків – встановлюється чи змінюється правове регулювання суспільних відносин або вирішується конкретна справа.

Серед правових актів публічної адміністрації виділимо **політико-правові**. До них належать ті, які ухвалюють Кабінет Міністрів України та центральні органи виконавчої влади, - урядові заяви, звернення, декларації, меморандуми. У цих документах відображаються основні наміри, положення щодо державної політики або спільної взаємодії, позиція стосовно тих чи інших важливих питань міжнародної або внутрідержавної діяльності. Приміром, у 2024 році Кабінет Міністрів України та представники українського бізнесу підписали заяву про поглиблення співпраці між державою і підприємцями для покращення бізнес-клімату в Україні [14]. Сторони задекларували наміри спільно працювати над створенням в Україні сприятливих умов для ведення бізнесу, а також відзначили необхідність сплати податків підприємцями. Інший приклад - Меморандум про партнерство та співробітництво між Державною податковою службою України та Всеукраїнською громадською організацією «Український союз промисловців і підприємців» [15], в якому сторони взяли на себе певні зобов'язання (переважно декларативного характеру) та підтвердили готовність їх дотримуватися. Ці акти не встановлюють правил поведінки; вони окреслюють основні ідеї суспільного розвитку та позиції Уряду та інших органів державної влади. Отже, такі акти ще не породжують юридичних наслідків, а лише фіксують позицію, наміри тощо. Натомість вони мають правову природу, оскільки закріплюють положення, щодо впровадження та реалізації яких інші особи можуть мати легітимні очікування, або ж декларують зобов'язання перед іншими особами.

Наступним різновидом правових актів публічної адміністрації назвемо **програмні та планувальні**. Кабінет Міністрів України приймає програмні документи з метою проведення державної політики у пріоритетних напрямках розвитку держави, координації діяльності центральних органів виконавчої влади, визначення послідовності дій, шляхів і способів вирішення питань щодо державного управління у сферах, віднесених до компетенції Кабінету Міністрів. Такі документи описують шляхи, методи і ресурси, необхідні для вирішення виявлених проблем щодо проведення державної політики, досягнення поставлених цілей розвитку у відповідній сфері (сферах) за результатами виконання запланованих взаємопов'язаних завдань і заходів. До програмних документів Кабінету Міністрів відносять Програму діяльності Кабінету Міністрів; стратегії розвитку відповідних сфер; державні цільові програми тощо. Характерною ознакою програмних документів є відсутність в них положень нормативно-правового характеру. Невід'ємною частиною програмного документу може бути план дій щодо його реалізації. Органи місцевого самоврядування ухвалюють програми соціально-економічного розвитку та цільові програми, спрямовані на розвиток окремих галузей або розв'язання актуальних для громади проблем.

Публічна адміністрація також приймає **нормативно-правові акти**, якими деталізує положення законодавчих актів або встановлює порядок реалізації суб'єктивних публічних прав та обов'язків особи. Суб'єктами ухвалення нормативно-правових актів підзаконного рівня є Кабінет Міністрів України, міністерства, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування та інші суб'єкти (приміром, Національний банк України). Положенням про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України [16] також передбачено, що Укази Президента можуть носити нормативний характер.

Уповноваження приймати нормативно-правові акти закріплюються за певним суб'єктом, зазвичай, у законі. Приміром, у Законі України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» [17] встановлено, що Порядок отримання, вилучення з Реєстру та знищення відцифрованих відбитків пальців рук встановлює Кабінет Міністрів України.

Окремої уваги заслуговують такі акти публічної адміністрації, як Генеральний план населеного пункту та детальний план території (або *акти-плани*). В науці тривають дискусії щодо правової природи цих актів. Зокрема, пропонується виділити планувальні акти в окрему групу [10, с. 80]. Натомість Велика Палата Верховного Суду сформулировала позицію щодо віднесення детального плану території до нормативно-правових актів [18].

Переважній більшості правових актів публічної адміністрації притаманний **індивідуальний характер**. Саме через такі акти вирішуються конкретні справи у сфері діяльності органів виконавчої влади та місцевого самоврядування.

Цю категорію справ можна також поділити на різновиди. По-перше, це **адміністративні акти**. Це поняття є доволі новим для вітчизняного законодавства і науки. Воно запроваджено в правове поле Законом України «Про адміністративну процедуру» [19]. У науковій літературі доволі часто індивідуальний акт ототожнювався з адміністративним і навіть була висловлена позиція, що введення в науковий обіг терміну «адміністративний акт» скоріш відображає новий спосіб систематизації правових форм, однак не виявлення якісно нових їх видів [3, с. 95], з якою навряд чи можна погодитися.

Адже йдеться не лише про заміну терміну «індивідуальний акт» на «адміністративний акт». Виділення останніх в окремий різновид індивідуальних актів означає, що до їх прийняття застосовуються норми, закріплені в Законі України «Про адміністративну процедуру». Підкреслимо, що будь-який адміністративний акт є індивідуальним, але не кожен індивідуальний акт є адміністративним.

Закон України «Про адміністративну процедуру» розтлумачив адміністративний акт як рішення або юридично значущу дію індивідуального характеру, прийняте (вчинене) адміністративним органом для вирішення конкретної справи та спрямоване на набуття, зміну, припинення чи реалізацію прав та/або обов'язків окремої особи (осіб). Отже, крім власне рішень (постанов, наказів, розпоряджень, приписів тощо), до адміністративних актів слід віднести такі юридично значущі дії, як внесення інформації в державні реєстри, наслідком чого є зміна правового статусу особи.

Адміністративному акту властива зовнішня спрямованість, він стосується індивідуально визначеної особи або осіб, встановлює, змінює чи припиняє правовідносини або встановлює фактичний стан [20].

За своєю сутністю адміністративний акт є рішенням або юридично значущою дією. Рішення може мати письмову (на паперових носіях або в електронній формі) або усну форму. Юридично значимими, приміром, є дії державного реєстратора із внесення в реєстри інформації про суб'єктів господарювання; при цьому окреме рішення не приймається, саме вчинення таких дій і є адміністративним актом.

В адміністративному акті можуть міститися рішення різного характеру: про надання права; про реалізацію права; про підтвердження права; про покладення обов'язку; про відмову в наданні права; про заборону вчинення дій; про відкликання правомірного адміністративного акта; про визнання недійсним протиправного адміністративного акта.

У той же час Закон України «Про адміністративну процедуру» закріплює правові відносини, виведені з-під сфери його дії, зокрема й ті, що виникають при здійсненні публічного адміністрування. До таких належать пов'язані із застосуванням законодавства у сфері національної безпеки і оборони, громадянства і притулку. Отже, на рішення, що приймаються за результатами розгляду індивідуальних справ у цих сферах, не поширюється Закон України «Про адміністративну процедуру» і формально їх не можна віднести до адміністративних актів навіть попри наявність всіх ознак таких актів. В якості прикладу наведемо Укази Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 12 лютого 2025 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» [21], «Про прийняття до громадянства» [22]. Таким чином, за своєю правовою природою такі акти є адміністративними, але з точки зору правозастосування на них не поширюється дія Закону України «Про адміністративну процедуру».

Адміністративно-правовій науці також відомий такий різновид актів як *загальний адміністративний акт*. У національній правовій доктрині нині відсутні дослідження його природи, сутності та призначення. Проте при застосуванні Закону України «Про адміністративну процедуру» неодмінно постає питання про необхідність врегулювання порядку прийняття й такого акта. Адже сигнали регулювальника дорожнього руху, встановлення обмежувальних огорож для зміни маршруту руху, заборона купатися на певних ділянках водойм, розпорядження про евакуацію та інші подібні акти за своєю природою відмінні від нормативних актів, але в той же час не мають конкретного адресата; вони спрямовані особам, ознаки яких можна чітко визначити (водії транспортних засобів, які рухається певною ділянкою дороги, відвідувачі місць відпочинку, жителі певної місцевості), такі акти покликані вирішити ситуацію, що виникла, за допомогою відповідних розпоряджень публічної адміністрації. Відмітимо, що в німецькому адміністративно-процедурному законі загальний адміністративний акт тлумачиться як адресований певному наділеному загальними ознаками колу осіб або такий, що стосується публічно-правової якості предмета або користування ним з боку суспільства.

З певною мірою припущення можемо стверджувати, що постанова Кабінету Міністрів України «Про визначення порядку виплати пенсій деяким категоріям осіб у 2025 році у період воєнного стану» [23] має ознаки загального адміністративного акта, адже вміщує припис про обмеження розміру пенсійних виплат окремим категоріям осіб на певний період.

Окремими різновидами індивідуальних актів є *процедурні рішення та дії*. Їх вчинення / прийняття пов'язано з вирішенням конкретних адміністративних справ. Проте процедурні рішення не є остаточними у справі (яким виступають адміністративні акти), за їх допомогою здійснюється адміністративне провадження. Процедурні рішення та дії спрямовані на прийняття адміністративного акта і самі по собі мають юридичне значення. Винятком назвемо рішення про закриття адміністративного провадження, адже воно має місце у випадках, коли адміністративний акт не приймається (приміром, особа відкликала заяву, якою ініціювала провадження, або ліквідовано особу, стосовно якої здійснюється перевірка).

Кадрові або службові акти приймають з метою вирішення питань проходження публічної служби. Ними є накази про призначення особи на посаду державного службовця, про звільнення з посади, про накладення на службовця дисциплінарного стягнення тощо. Очевидно, що й ці акти не однорідні за своєю природою, і тому відмінні правила застосовуються, приміром, для службового розслідування та проведення конкурсу на посаду службовця. Проте, їх об'єднує спільна ознака – вони спрямовані на забезпечення проходження публічної служби.

Публічна адміністрація може приймати й *інші організаційно-розпорядчі акти*, приміром, про утворення та затвердження складу робочих груп з питань ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; виділення коштів з резервного фонду державного бюджету; делегування повноважень Кабінету Міністрів органам виконавчої влади у передбачених законом випадках; передачу майна; проведення заходів, спрямованих на реорганізацію закладів освіти тощо. Ці акти не є адміністративними у розумінні Закону України «Про адміністративну процедуру», адже не вирішують питання щодо прав та обов'язків конкретної особи. Вони є допоміжним інструментом для здійснення публічною адміністрацією своїх функцій, організації діяльності тощо. Як приклад, директиви (вказівки, технічні завдання) для участі у заходах міжнародного характеру, що видаються Кабінетом Міністрів України, адресують службовцям, які представляють Україну на міжнародних заходах. Такі акти можуть мати як внутрішньоорганізаційне, так і зовнішньоорганізаційне спрямування.

Окремо виділимо **адміністративні договори**, оскільки вони є особливими актами публічної адміністрації. Це – не односторонні акти органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, в них присутня договірна основа. Проте обов'язковим їх учасником є суб'єкт публічного адміністрування, який через укладення договору здійснює закріплені за ним функції. Нормативне тлумачення адміністративного договору наведено лише в Кодексі адміністративного судочинства України. Очевидно, що тлумачення цієї категорії надано для цілей саме цього законодавчого акта. Під адміністративним договором розуміють спільний правовий акт суб'єктів владних повноважень або правовий акт за участю суб'єкта владних повноважень та іншої особи, що ґрунтується на їх волеузгодженні, має форму договору, угоди, протоколу, меморандуму тощо, визначає взаємні права та обов'язки його учасників у публічно-правовій сфері і укладається на підставі закону: а) для розмежування компетенції чи визначення порядку взаємодії між суб'єктами владних повноважень; б) для делегування публічно-владних управлінських функцій; в) для перерозподілу або об'єднання бюджетних коштів у випадках, визначених законом; г) замість видання індивідуального акта; ґ) для врегулювання питань надання адміністративних послуг. Попри те, що законодавець чітко окреслив сутність адміністративного договору для цілей здійснення адміністративного судочинства, Верховний Суд сформував позицію щодо розуміння договору на організацію перевезення пасажирів, що укладається між органом місцевого самоврядування та суб'єктом господарювання, таким, що має природу адміністративного [24]. Такий висновок ВС стає підґрунтям для подальших наукових розвідок у напрямку з'ясування сутності і ознак адміністративних договорів та розширення уявлення про договірну діяльність публічної адміністрації.

Зауважимо, що за відсутності нормативно-правового акту про порядок укладення, виконання і припинення дії адміністративних договорів складно остаточно визначити їх правову природу. Однак, припустимо, що адміністративні договори можуть носити як індивідуальний характер, так і встановлювати правила для діяльності їх учасників, а отже, мати нормативно-правовий характер.

Окремим різновидом актів публічної адміністрації є **фактичні дії та технічні (прості) акти**. Такі акти супроводжують діяльність із публічного адміністрування. Вони прямо не передбачені правовими актами і їх вчинення не тягне за собою юридичних наслідків для особи. Але без них не можливо забезпечити належну діяльність органів державної влади та місцевого самоврядування. Ця категорія актів є наймеш дослідженою науковцями. Р. Мельник називає їх актами-діями та наголошує на їх спрямованості на конкретний фактичний результат [25, с. 255]. О. Муза називає неформальні рішення чи дії органів публічної адміністрації, що приймаються або вчиняються поза межами правового регулювання управлінської діяльності та спрямовані на комунікацію з приватними особами, реальними актами [1, с. 88]. Вчений до правових ознак реальних актів відносить наступні: 1) вони є неформальними рішеннями чи діями органів публічної адміністрації; 2) метою їхнього застосування є повідомлення приватних осіб про суспільно значиму інформацію або досягнення консенсусу між органами публічної адміністрації та приватними особами в ході адміністративної процедури; 3) їхній зміст не відображає остаточного результату владно-управлінського волевиявлення органів публічної адміністрації; 4) вони є додатковими неправовими засобами комунікації органів публічної адміністрації з приватними особами; 5) вони можуть бути оскаржені до суду у випадку порушення прав, свобод чи законних інтересів приватних осіб.

Попри різні назви таких актів, йдеться про надання інформації та відомостей, попередження населення про небезпеку вживання харчових продуктів або товарів чи про певні негативні со-

ціальні явища, про встановлення огорожі, щоб терміново запобігти небезпеці. Також простими (технічними) діями вважають інформування про діяльність закладу, попередження, роз'яснення, рекомендацію, відкриття закладу для відвідувачів [20]. Такі дії носять обслуговуючий характер, забезпечують належне виконання публічною адміністрацією своїх повноважень.

Висновки. У підсумку схематично сформуємо розподіл актів публічної адміністрації на види та зазначимо, що представлена класифікація не є вичерпно деталізованою. Питання поділу актів на види має практичне значення, адже дозволяє вирішити питання про обрання правового регулювання для конкретного акта публічної адміністрації.

Акти публічної адміністрації:

I. Правові.

1. Політико-правові.
2. Програмні та планувальні.
3. Нормативно-правові.
4. Індивідуальні.
 - 4.1. Адміністративні.
 - 4.1.1. Загальні адміністративні.
 - 4.2. Процедурні рішення та дії.
- 4.3. Кадрові або службові.
 - 4.4. Інші організаційно-розпорядчі.
5. Адміністративні договори.

II. Фактичні дії та технічні (прості) акти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Муза О. Реальні акти як інструмент публічного адміністрування. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/02ea6492-dbac-44d3-9115-1aea81b3e9bf/content>.
2. Мілієнко О. Акти-дії та акти-плани як інструменти здійснення публічного адміністрування. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Випуск 2(27). Том 2. С. 52–56. http://www.pjv.nuoua.od.ua/v2-2_2019/13.pdf.
3. Біла В.Р. Види правових форм публічного адміністрування. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. Том 30 (69) № 4. 2019. С. 94–99. URL: https://juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/4_2019/19.pdf.
4. Біла В.Р. Індивідуальні акти публічної адміністрації: поняття та ознаки. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. Випуск 1(16). Т. 4. С. 56–59. URL: http://pjv.nuoua.od.ua/v1-4_2017/2017_1-4.pdf#page=56.
5. Біла В. Р. Нормативні акти публічної адміністрації: питання класифікації. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2019. № 4. С. 71–80. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnusvs_2019_4_10.
6. Біла В.Р. Адміністративний договір як правова форма публічного адміністрування: оновлення доктринальних підходів. *Право і безпека*. 2019. № 4 (75). С. 43–48.
7. Мельниченко Б.Б. Адміністративний акт як основна форма публічного управління. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2021. № 1. С. 57–62. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/1_2021/1_2021.pdf#page=63.
8. Калімбет А.Л., Сідор М.І. Нормативні та індивідуальні акти як інструменти діяльності публічної адміністрації у сфері телебачення та радіомовлення. *ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 202. Випуск 3 (47). С. 65–70. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/cb62103d-a885-4874-8a2f-7ede9d7a0077/content>.
9. Зима О.Т. Про адміністративний договір: сучасні проблеми правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2019. № 58. С. 27–32.
10. Карабін Т.О. Акти планування в адміністративно-процедурному законодавстві та питання (не)можливості їх урегулювання. *Проблеми законності*. 2023. Вип. 163. С. 80–92.
11. Карабін Т.О. Адміністративні договори: невідомі та суперечливі питання українського законодавства. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2024. № 4. С. 372–377.
12. Словник української мови. URL: <https://slovnnyk.ua/index.php?swrd=%D0%B0%D0%BA%D1%82>.
13. Адміністративне право України. Повний курс: підручник / В. Галунько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін.; за ред. В. Галунька, О. Правоторової. Видання четверте. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 656 с.
14. Новий суспільний договір між бізнесом та Урядом – питання національної безпеки України, – спільна заява Уряду й бізнесу. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/novy-i-suspiilnyi-dohovir>

- mizh-biznesom-ta-uriadom-pytannia-natsionalnoi-bezpeky-ukrainy-spilna-zaiava-uriadu-i-biznesu.
15. Меморандум про партнерство та співробітництво між Державною податковою службою України та Всеукраїнською громадською організацією «Український союз промисловців і підприємців». URL: <https://tax.gov.ua/dlya-gromadskosti/dpa-i-gromadskist/memorandumi-ta-dogovori/pro-spivpratsyu/763108.html>.
 16. Положення про порядок підготовки та внесення проектів актів Президента України, затв. Указом Президента України від 15.11.2006 р. № 970/2006. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/970/2006#Text>.
 17. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 р. № 5492-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17#Text>.
 18. Постанова ВП ВС № 82095816 від 15.05.2019 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/82095816>.
 19. Про адміністративну процедуру: Закон України 17.02.2022 р. № 2073-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-IX#Text>.
 20. Брієде Я., Бойко І. В. Правова природа та ознаки адміністративного акта (у порівняльному контексті Латвії та України). *Проблеми законності*. 2023. Вип. 163. С. 22–45. URL: <http://plaw.nlu.edu.ua/article/view/292172/288131>.
 21. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 12 лютого 2025 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)»: Указ Президента України від 12.02.2025 р. № 81/2025. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/812025-53777>.
 22. Про прийняття до громадянства України: Указ Президента України від 27.06.2019 р. № 466/2019. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4662019-27809>.
 23. Про визначення порядку виплати пенсій деяким категоріям осіб у 2025 році у період воєнного стану: пост. КМ України від 3.01.2025 р. № 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1-2025-%D0%BF#Text>.
 24. Постанова ВС у справі № 161/3427/16-а від 27.02.2020 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87869128>.
 25. Мельник Р. С. Система адміністративного права України: монографія. Харків : Вид-во Харківського національного університету внутрішніх справ, 2010. 398 с.